

Projekts (1. variants)

[Datums]
Rīgā

Noteikumi Nr. [_____]

Kredītriska kapitāla prasības aprēķināšanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar
Kredītiestāžu likuma 50. panta otro daļu
un Finanšu instrumentu tirgus likuma 4.² pantu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija regulā (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm, un ar ko groza regulu (ES) Nr. 648/2012 (turpmāk – Regula Nr. 575/2013) noteikto prasību piemērošanas kārtību kredītriska kapitāla prasības aprēķinam Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm, izņemot nozīmīgās uzraudzītās kredītiestādes Kredītiestāžu likuma 1. panta pirmās daļas 67. punkta izpratnē, Kredītiestāžu likuma 11.² pantā minētajām ieguldījumu brokeru sabiedrībām, Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 27. novembra regulas (ES) 2019/2033 par prudenciālajām prasībām ieguldījumu brokeru sabiedrībām un ar ko groza regulas (ES) Nr. 1093/2010, (ES) Nr. 575/2013, (ES) Nr. 600/2014 un (ES) Nr. 806/2014 1. panta 2. un 5. punktā minētajām ieguldījumu brokeru sabiedrībām un centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem (turpmāk kopā – iestāde).

2. Iestāde ievēro šo noteikumu prasības individuāli un prudenciālās konsolidācijas grupas līmenī vai subkonsolidēti Regulas Nr. 575/2013 izpratnē, nodrošinot šo prasību ievērošanu konsolidācijas grupā vai apakšgrupā, kā arī ikvienā meitas sabiedrībā, kas ir iekļauta prudenciālās konsolidācijas grupā.

2. Saistību neizpildes definīcijas piemērošana

3. Iestāde, kas izmanto standartizēto pieeju riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķinam saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 trešās daļas II sadaļas 2. nodaļu (turpmāk – SA pieeja), piemēro šo noteikumu 5.–51., 53. un 55.–74. punkta prasības, nosakot, vai ir notikusi parādnieka saistību neizpilde saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 127. pantā ietvertu atsauci uz Regulas Nr. 575/2013 178. pantu.

4. Iestāde, kas ir saņēmusi atļauju izmantot uz iekšējiem reitingiem balstīto pieeju riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķinam saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 trešās daļas II sadaļas 3. nodaļu (turpmāk – IRB pieeja), nosakot, vai ir notikusi parādnieka saistību neizpilde, piemēro šo noteikumu 5.–52. un 54.–74. punkta prasības attiecībā uz riska darījumiem, kuriem tiek piemērota IRB pieeja saskaņā ar saņemto atļauju izmantot IRB pieeju. Iestāde, kas ir saņēmusi atļauju pastāvīgi izmantot SA pieeju saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 150. pantu vai atļauju pakāpeniski ieviest IRB pieeju saskaņā ar

Regulas Nr. 575/2013 148. pantu, piemēro šo noteikumu 5.–74. punkta prasības atbilstoši saņemtās atļaujas izmantot IRB pieeju vai IRB pieejas ieviešanas plāna nosacījumiem.

5. Piemērojot saistību neizpildes definīciju parādnieka līmenī un konstatējot saistību neizpildi, visi riska darījumi iestādē un prudenciālās konsolidācijas grupā tiek uzskatīti par tādiem, kam ir notikusi saistību neizpilde.

2.1. Kavējuma kritērijs saistību neizpildes noteikšanā

6. Iestāde kavētu kredītsaistību būtiskumu vērtē attiecībā pret būtiskuma robežvērtību, kas sastāv no absolūtās komponentes un relatīvās komponentes. Absolūtā komponente ir maksimālais kavēto kredītsaistību apmērs Eiropas Komisijas 2017. gada 19. oktobra deleģētās regulas (ES) 2018/171, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (ES) Nr. 575/2013 papildina attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem par būtiskuma robežvērtību attiecībā uz kavētām kredītsaistībām (turpmāk – Regula Nr. 2018/171) 1. panta 2. punkta izpratnē. Relatīvā komponente ir kavēto kredītsaistību apmēra attiecība pret visu bilancē iekļauto riska darījumu kopsummam, kas aprēķināta atbilstoši Regulas Nr. 2018/171 1. panta 2. punktam.

7. Kredītsaistību kavējuma būtiskuma noteikšanai iestāde izmanto savā rīcībā esošo informāciju par visām kredītsaistībām, kuras parādnieks ir parādā iestādei, tās mātes sabiedrībai vai jebkurai tās meitas sabiedrībai, un piemēro šādu būtiskuma robežvērtību:
7.1. absolūtā komponente ir 100 *euro* attiecībā uz riska darījumiem, kas atbilst Regulas Nr. 575/2013 123. panta prasībām (turpmāk – riska darījums ar privātpersonu vai mazo un vidējo uzņēmumu), un 500 *euro* attiecībā uz pārējiem riska darījumiem;
7.2. relatīvā komponente ir viens procents.

8. Būtiska kredītsaistību kavējuma kritērijs ir izpildīts un parādnieka saistību neizpilde ir notikusi, ja abas būtiskuma robežvērtības komponentes ir pārsniegtas 90 dienas pēc kārtas, izņemot situācijas, kad:

8.1. attiecīgais riska darījums ir klasificēts kā riska darījums ar privātpersonu vai mazo un vidējo uzņēmumu un iestāde piemēro saistību neizpildes definīciju atsevišķu līgumu (*credit facility*) līmenī;

8.2. ir notikusi tehniskā saistību neizpilde saskaņā ar šo noteikumu 16. punktu.

9. Iestāde drīkst identificēt saistību neizpildi, pamatojoties uz zemāku būtiskuma robežvērtību, ja tā spēj pamatot, ka iestādes piemērotā pieeja precīzāk atspoguļo parādnieka nespēju samaksāt parādu un tā nerada situāciju, ka iestāde atzīst lielu skaitu saistību neizpildes gadījumu, kuriem drīz pēc tam tiek atjaunots saistību izpildes statuss. Iestāde uzskata šo saistību neizpildi izraisošo pazīmi, kas balstīta uz zemāku būtiskuma robežvērtību, nekā noteikts šo noteikumu 7. punktā, par nespējas samaksāt parādu papildu pazīmi.

10. Iestāde, kas izmanto Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punktā paredzēto iespēju piemērot riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem parādnieka saistību neizpildes definīciju atsevišķu līgumu līmenī, piemēro kavējuma būtiskuma novērtēšanas robežvērtības katram parādnieka līgumam atsevišķi iestādē, tās mātes sabiedrībā vai jebkurā tās meitas sabiedrībā.

11. Iestāde piemēro 100 *euro* robežvērtību kā absolūto komponenti parādnieka kavētām kredītsaistībām, ja iestādei, tās mātes sabiedrībai vai jebkurai tās meitas sabiedrībai ar konkrēto parādnieku ir riska darījums, kas klasificēts kā riska darījums ar privātpersonu vai mazo un vidējo uzņēmumu, un riska darījums, kas klasificēts citā riska darījumu

kategorijā, un iestāde attiecīgajam riska darījumam ar konkrēto parādnieku piemēro parādnieka saistību neizpildes definīciju parādnieka līmenī.

12. Ja iestāde ir veikusi izmaiņas maksājumu grafikā Regulas Nr. 575/2013 178. panta 2. punkta "e" apakšpunktā paredzētajos gadījumos, kavēto dienu skaitu nosaka atbilstoši mainītajam maksājumu grafikam.

13. Ja kredīta līgums paredz iespēju parādniekam maksājumus uz laiku apturēt vai atlikt vai iespēju veikt izmaiņas maksājumu grafikā un parādnieks līgumā paredzēto iespēju izmanto, tas nav uzskatāms par kavējumu. Kavēto dienu skaitu nosaka atbilstoši mainītajam maksājumu grafikam, tiklīdz tas ir noteikts. Kavēto dienu uzskaiti neveic arī situācijās, kad maksājums tiek atlikts likumā paredzētajos gadījumos. Šādā gadījumā iestāde analizē parādnieka rīcības iemeslus un izvērtē, vai tam nepastāv nespējas apmaksāt savas kredītsaistības pazīmes.

14. Ja par pastāvošo kredītsaistību esamību vai izpildi notiek strīds starp parādnieku un iestādi, kavēto dienu skaitīšanu drīkst atlikt līdz brīdim, kad strīds ir atrisināts, ja ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:

14.1. prasība attiecībā uz strīdu par parāda esamību vai apmēru ir iesniegta tiesā vai šķīrējtiesā, kas pieņem pusēm saistošu lēmumu;

14.2. iestādei līzīngā līguma gadījumā ir iesniegta rakstveida sūdzība par līzīngā līguma priekšmetu un sūdzības pamatotību ir apliecinājis iestādes iekšējais audits, cita neatkarīga iestādes struktūrvienība vai piesaistītais eksperts, kurš nav saistīts ar attiecīgo darījumu un ir kompetents veikt šādu novērtējumu.

15. Parādnieka firmas nosaukuma, vārda, uzvārda vai personas koda, vai cita personas identifikatora maiņa neietekmē kavējuma dienu uzskaiti. Ja parādnieka maiņa notiek uzņēmumu pārņemšanas, apvienošanās vai cita līdzīga darījuma rezultātā, kavējuma dienu uzskaiti veic no brīža, kad pienākumu veikt kredītsaistību apmaksu pārņem cita juridiskā vai fiziskā persona.

16. Iestāde var uzskatīt, ka notikusi tehniskā saistību neizpilde, tikai šādos gadījumos:

16.1. iestāde konstatē, ka saistību neizpildes statuss ir piešķirts datu vai iestādes sistēmas kļūdas, tostarp standartizētu procesu manuālās kļūdas, dēļ, taču ne situācijās, kad ir pieņemts kļūdainais lēmums par kredīta izsniegšanu;

16.2. iestāde konstatē, ka saistību neizpildes statuss ir piešķirts maksājumu sistēmas kļūdas dēļ un tam ir pierādījumi;

16.3. pastāv laika nobīde starp brīdi, kad iestāde saņēmusi parādnieka veikto maksājumu, un brīdi, kad šis maksājums ir ieskaitīts kontā, no kura tiek veikti maksājumi kredītsaistību izpildei, kā rezultātā parādnieks maksājumu ir veicis pirms 90 dienu kavējuma termiņa, bet kontā tas ir ieskaitīts pēc minētā termiņa;

16.4. faktoringa līguma gadījumā, kad iegādātie debitoru parādi tiek uzskaitīti iestādes bilancē un būtiskuma robežvērtība ir pārsniegta, bet neviens no parādnieka debitoriem nav kavējis maksājumu ilgāk par 30 dienām.

17. Iestāde, konstatējot tehnisko saistību neizpildi, pēc iespējas īsākā laikā novērš visas kļūdas, kas to izraisījušas. Iestāde, kas saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju, datus par šādiem gadījumiem neiekļauj datu kopā, kas raksturo riska darījumus ar saistību neizpildi un ko izmanto modeļa riska parametru kalibrēšanai.

2.2. Īpaši nosacījumi, kas piemērojami riska darījumiem ar centrālajām valdībām, vietējām pašpārvaldēm un publiskā sektora struktūrām

18. Iestāde var riska darījumu ar centrālo valdību, vietējo pašpārvaldi vai publiskā sektora struktūru neuzskatīt par tādu, kam ir iestājusies saistību neizpilde, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

18.1. līgums ir saistīts ar preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu un normatīvajos aktos ir noteikts, ka pirms maksājuma veikšanas ir jāpārlicinās par līguma nosacījumu izpildi. Šāds nosacījums ir piemērojams faktoringa līgumam vai līdzīga tipa līgumam, bet nav attiecināms uz tādiem finanšu instrumentiem kā obligācijas;

18.2. nav novērojamas pazīmes, izņemot maksājumu kavējumu, ka parādnieks nespēs pilnā apmērā apmaksāt savas kredītsaistības. Parādnieka finanšu situācija ir stabila, un nepastāv pamatotas bažas par to, ka kredītsaistības, tostarp līgumā paredzētie kavētie procentu maksājumi un soda naudas, varētu netikt pilnā apmērā apmaksātas;

18.3. nav būtiska kredītsaistību kavējuma ilgāk par 180 dienām.

19. Iestāde precīzi dokumentē šo noteikumu 18. punktā minētās pieejas izmantošanu, kā arī atbilstošos riska darījumus neiekļauj citu attiecīgā parādnieka kredītsaistību būtiskuma sliekšņa novērtēšanā.

2.3. Īpaši nosacījumi, kas piemērojami faktoringam un iegādātajiem debitoru parādiem

20. Iestāde, piemērojot parādnieka saistību neizpildes definīciju faktoringa līgumiem un iegādātajiem debitoru parādiem, ievēro Eiropas Banku iestādes 2017. gada 28. septembra pamatnostādņu EBA/GL/2016/07 "Pamatnostādnes par Regulas (ES) No. 575/2013 178. pantā ietvertās saistību neizpildes definīcijas piemērošanu" (turpmāk arī – Pamatnostādnes EBA/GL/2016/07) 27.–32. punktā noteikto.

2.4. Nespējas samaksāt parādu pilnā apmērā (*unlikely to pay*) pazīmes

2.4.1. Kredītsaistības, kurām pārtraukta procentu ienākumu uzkrāšana (*non-accrued status*) (Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "a" apakšpunkts)

21. Iestāde uzskata, ka parādnieks nespēj samaksāt parādu, ja ar kredītsaistībām saistītie procentu ienākumi vairs netiek atzīti iestādes peļņas vai zaudējumu aprēķinā, jo ir pasliktinājusies kredītsaistību kredīt kvalitāte.

2.4.2. Specifiskās kredītriska korekcijas (Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "b" apakšpunkts)

22. Ja riska darījums ir klasificēts kā tāds, kuram ir samazināta kredītvērtība starptautiskā finanšu pārskatu standarta Nr. 9 "Finanšu instrumenti", kas ieviests ar Komisijas 2008. gada 3. novembra regulu (EK) Nr. 1126/2008, ar ko pieņem vairākus starptautiskos grāmatvedības standartus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (EK) Nr. 1606/2002, izpratnē, tad iestāde atzīst, ka ir veikta specifiska kredītriska korekcija un ir iestājusies saistību neizpilde, izņemot gadījumus, kad finanšu aktīva kredītvērtība ir samazinājusies kavēta maksājuma dēļ un ir izpildīts vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

22.1. nav būtiska kredītsaistību kavējuma saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 178. panta 2. punkta "d" apakšpunktu un šo noteikumu 5.–20. punktu;

22.2. riska darījums ir atzīts par tādu, kam iestājusies tehniskā saistību neizpilde saskaņā ar šo noteikumu 16. punktu;

22.3. riska darījumam tiek piemēroti īpaši nosacījumi saskaņā ar šo noteikumu 18. punktu.

2.4.3. Parādnieka kredītsaistību pārdošana (Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "c" apakšpunkts)

23. Novērtējot ar parādnieka kredītsaistību pārdošanu saistītos zaudējumus, iestāde ņem vērā gan zaudējumu rašanās iemeslu, gan to būtiskumu. Iestāde veiktos tradicionālās vērtspapīrošanas darījumus, kuru ietvaros notiek būtiska riska pārvešana, un jebkuru parādnieka kredītsaistību pārdošanu grupas ietvaros uzskata par parādnieka kredītsaistību pārdošanu.

24. Iestāde veic detalizētu parādnieka kredītsaistību pārdošanas darījumu analīzi, lai noskaidrotu iemeslus, kāpēc parādnieka kredītsaistības tiek pārdotas un kāpēc pārdošanas rezultātā tiek atzīti zaudējumi. Iestāde var zaudējumus (arī būtiskus) uzskatīt par nesaistītiem ar kredītrisku un neattiecināt uz konkrētajām parādnieka kredītsaistībām, ja iestādei ir atbilstošs un dokumentēts pamatojums, kā arī gadījumā, kad pārdotais aktīvs ir kotēts biržā un novērtēts patiesajā vērtībā.

25. Ja zaudējumi no parādnieka kredītsaistību pārdošanas ir saistīti ar attiecīgo kredītsaistību kredītkvalitāti, īpaši, ja parādnieka kredītsaistības tiek pārdotas, jo to kredītkvalitāte ir pasliktinājusies, un šie zaudējumi ir būtiski, šāds darījums ir nespējas samaksāt parādu pazīme.

26. Novērtējot, vai zaudējumi ir būtiski, iestāde ar kredītrisku saistītos zaudējumus salīdzina ar iestādes noteikto būtiskuma robežvērtību, kas nepārsniedz piecus procentus, izmantojot formulu:

$$L = \frac{(E - P)}{P},$$

kur:

L – zaudējumi, kas saistīti ar parādnieka kredītsaistību pārdošanu, izteikti procentos;

E – kopējā pārdoto kredītsaistību nenomaksātā summa, ieskaitot procentus un komisijas maksas;

P – summa, par kādu kredītsaistības tiek pārdotas.

27. Iestāde atzīst attiecīgās parādnieka kredītsaistības par tādām, kam ir iestājusies parādnieka saistību neizpilde, ja zaudējumi, kas aprēķināti saskaņā ar šo noteikumu 26. punktu, pārsniedz iestādes noteikto būtiskuma robežvērtību.

28. Zaudējumu novērtēšanu veic gan tām parādnieka kredītsaistībām, kas tika pārdotas pirms parādnieka saistību neizpildes atzīšanas, gan tām, kas tiks pārdotas pēc parādnieka saistību neizpildes atzīšanas.

29. Ja iestāde pārdod parādnieka kredītsaistības ar būtiskiem ar kredītrisku saistītiem zaudējumiem un pirms pārdošanas tām nebija atzīta parādnieka saistību neizpilde, iestāde uzskata pārdošanas dienu par brīdi, kad ir iestājusies parādnieka saistību neizpilde.

30. Ja iestāde pārdod daļu no parādnieka kredītsaistībām un pārdošana ir saistīta ar būtiskiem ar kredītrisku saistītiem zaudējumiem, iestāde visus riska darījumus, kurus iestāde saglabā ar attiecīgo parādnieku, uzskata par tādiem, kuros netiek pildītas saistības, izņemot situāciju, kad iestāde minētajiem riska darījumiem piemēro saistību neizpildes definīciju atsevišķu līgumu līmenī.

31. Ja parādnieka kredītsaistības tiek pārdotas, tās apvienojot portfelī, katra individuāla parādnieka kredītsaistību statusu nosaka atbilstoši tam, kā noteikta visa kredītsaistību

portfeļa pārdošanas cena. Ja pārdošanas cena ir noteikta visam kredītsaistību portfelim kopumā, ar kredītrisku saistīto zaudējumu būtiskumu var izvērtēt kredītsaistību portfeļa līmenī. Ja būtiskuma robežvērtība ir pārsniegta, iestāde uzskata, ka visām kredītsaistību portfelī ietvertajām parādnieku kredītsaistībām ar pārdošanas brīdi ir iestājusies saistību neizpilde. Ja pārdošanas cena ir noteikta, piešķirot atlaidi par atsevišķu parādnieku kredītsaistībām, ar kredītrisku saistīto zaudējumu būtiskumu izvērtē atsevišķi individuālu parādnieku kredītsaistībām.

32. Iestāde, kas ir saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju, dokumentē un uzglabā informāciju par zaudējumiem ar mērķi to izmantot riska parametru aplēsēm, ja parādnieka kredītsaistību pārdošanas rezultātā ir radušies būtiski ar kredītrisku saistīti zaudējumi.

2.4.4. Pārskatīšana jeb pārstrukturēšana finansiālu grūtību dēļ (Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "d" apakšpunkts)

33. Iestāde visus ienākumus nenesošus pārskatītus (*non-performing forbore*) riska darījumus klasificē kā riska darījumus, kuriem ir iestājusies saistību neizpilde, un uzskata, ka pārskatīšanas pasākumu rezultātā ir samazinātas parādnieka finanšu saistības.

34. Iestāde visiem ienākumus nesošiem pārskatītiem (*performing forbore*) riska darījumiem veic papildu izvērtējumu, lai pārlicinātos, vai pārskatīšanas pasākumu rezultātā tiek samazinātas parādnieka finanšu saistības.

35. Iestāde, vērtējot pārskatītu riska darījumu, parādnieku atzīst par tādu, kam ir iestājusies saistību neizpilde, ņemot vērā Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "d" apakšpunktā noteikto, ja veikto pārskatīšanas pasākumu rezultātā tiek samazinātas parādnieka finanšu saistības.

36. Lai veiktu šo noteikumu 34. punktā minēto papildu izvērtējumu ienākumus nesošiem pārskatītiem riska darījumiem, iestāde nosaka parādnieka finanšu saistību samazinājuma robežvērtību, kas nedrīkst pārsniegt vienu procentu un ko aprēķina šādi:

$$DO = \frac{NPV_0 - NPV_1}{NPV_0},$$

kur:

DO – parādnieka finanšu saistību samazinājums, izteikts procentos;

NPV₀ – naudas plūsmas (ieskaitot neapmaksātos procentus un komisijas maksas) neto pašreizējā vērtība, kas diskontēta, izmantojot kredīta sākotnējo efektīvo procentu likmi. Neto pašreizējo vērtību nosaka, izmantojot līguma nosacījumus, kuri ir spēkā pirms pārskatīšanas pasākumu piemērošanas;

NPV₁ – naudas plūsmas, kas noteikta saskaņā ar jauno vienošanos, neto pašreizējā vērtība, kas diskontēta, izmantojot kredīta sākotnējo efektīvo procentu likmi.

37. Iestāde katram pārskatītam ienākumus nesošam riska darījumam aprēķina parādnieka finanšu saistību samazinājumu un salīdzina to ar iestādes noteikto robežvērtību. Ja parādnieka finanšu saistību samazinājums pārsniedz iestādes noteikto robežvērtību, iestāde uzskata, ka pārskatīšanas pasākumu rezultātā ir samazinātas parādnieka finanšu saistības un iestājusies saistību neizpilde.

38. Ja parādnieka finanšu saistību samazinājums nepārsniedz iestādes noteikto robežvērtību, iestāde pārlicinās, ka nepastāv nespējas samaksāt parādu papildu pazīmes, kuras iestāde ir noteikusi saskaņā ar šo noteikumu 44. punktu. Šādas pazīmes ir:

38.1. atmaksas grafika beigās paredzēts veikt lielu vienreizēju maksājumu;

- 38.2. neregulārs atmaksas grafiks, kurā ievērojami zemāki maksājumi paredzēti atmaksas grafika sākumā;
- 38.3. ievērojams labvēlības periods atmaksas grafika sākumā;
- 38.4. riska darījumiem ar šo parādnieku vairāk nekā vienu reizi veikta pārskatīšana.

39. Iestāde uzskata, ka ir iestājusies parādnieka saistību neizpilde un veikto pārskatīšanas pasākumu rezultātā ir samazinātas parādnieka finanšu saistības, ja iestādei ir pamatotas šaubas par to, vai saskaņā ar jauno vienošanos parāds tiks laicīgi atmaksāts pilnā apmērā, pamatojoties uz šo noteikumu 38. punktā minētajām pazīmēm.

40. Iestāde uzskata, ka ir notikusi pārskatīšana un veikto pārskatīšanas pasākumu rezultātā tiek samazinātas parādnieka finanšu saistības, ja parādniekam, kam jau ir iestājusies saistību neizpilde, tiek izrādīta pretimnākšana.

41. Ja iestāde veic izmaiņas kredītsaistību atmaksas grafikā atbilstoši Regulas Nr. 575/2013 178. panta 2. punkta "e" apakšpunktā noteiktajam un izmaiņas tiek veiktas parādnieka finansiālo grūtību dēļ, tā izvērtē, vai veikto pārskatīšanas pasākumu rezultātā tiek samazinātas parādnieka finanšu saistības un vai pastāv pazīmes, ka parādnieks nespēs samaksāt parādu pilnā apmērā.

2.4.5. Maksātnespēja (Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "e" un "f" apakšpunkts)

42. Iestāde savās iekšējās politikās skaidri norāda, kas ir uzskatāms par pieteikumu atzīt parādnieka maksātnespēju vai tai pielīdzināmu tiesiskās aizsardzības mehānismu, ņemot vērā spēkā esošo normatīvo aktu prasības, kā arī šādas tiesiskās aizsardzības mehānisma tipiskās pazīmes:

- 42.1. tiesiskās aizsardzības mehānisms attiecas uz visiem kreditoriem vai kreditoriem, kuru prasījumi nav nodrošināti;
- 42.2. tiesiskās aizsardzības mehānisma noteikumus un nosacījumus ir apstiprinājusi tiesa vai cita attiecīga publiskā sektora iestāde;
- 42.3. tiesiskās aizsardzības mehānisma nosacījumi paredz, ka maksājumi uz laiku tiek atlikti vai parāds tiek daļēji dzēsts;
- 42.4. tiesiskās aizsardzības mehānisms paredz īstenot noteikta veida kontroli pār juridiskās personas vadību un tās aktīviem;
- 42.5. ja tiesiskās aizsardzības mehānisms nenodrošinās sagaidāmo rezultātu, juridiskā persona, visdrīzāk, tiks likvidēta.

43. Visas vienošanās, kas ir iekļautas Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija regulas (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām A pielikumā, ir uzskatāmas par pieteikumu tiesiskās aizsardzības mehānismam, kas pielīdzināms maksātnespējai.

2.4.6. Nespējas samaksāt parādu papildu pazīmes

44. Iestāde papildus Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punktā minētajām pazīmēm iekšējos normatīvajos dokumentos nosaka papildu pazīmes, kas liecina par parādnieka nespēju samaksāt parādu.

45. Iestāde, nosakot nespējas samaksāt parādu papildu pazīmes, ievēro šādus principus:

45.1. papildu pazīmes nosaka riska darījumu veidiem, pamatojoties uz Regulas Nr. 575/2013 142. panta 1. punkta 2. apakšpunkta definīciju un atspoguļojot šo riska darījumu specifiku;

45.2. papildu pazīmes nosaka visiem iestādes darbības virzieniem, visām juridiskajām personām vai visiem ģeogrāfiskajiem reģioniem, kuros tā darbojas;

45.3. papildu pazīmes ir balstītas gan uz iestādei pieejamo ārējo, gan iekšējo informāciju;

45.4. iekšējos normatīvajos dokumentos ir noteikta rīcība, konstatējot papildu pazīmi. Iestāde skaidri nosaka, pēc kuru papildu pazīmju konstatēšanas tā nekavējoties atzīst parādnieka saistību neizpildi un pēc kuru konstatēšanas tā veic papildu izvērtējumu.

46. Iestāde kā nespējas samaksāt parādu papildu pazīmi var izmantot šādu iekšējo informāciju:

46.1. parādnieka pastāvīgo ienākumu avoti vairs nav pieejami vai tie nav pietiekami paredzēto maksājumu veikšanai;

46.2. pastāv pamatotas bažas par aizņēmēja turpmāko spēju nodrošināt stabilas un pietiekamas naudas plūsmas;

46.3. parādnieka kopējo kredītsaistību attiecība pret ienākumiem vai pret kapitālu (*overall leverage*) ir būtiski pieaugusi vai ir sagaidāms būtisks tās pieaugums;

46.4. parādnieks ir pārkāpis līguma nosacījumus;

46.5. iestāde ir pieprasījusi realizēt nodrošinājumu, tostarp garantiju;

46.6. attiecībā uz riska darījumiem ar fiziskām personām – situācija, kad tiek atzīta saistību neizpilde riska darījumam ar juridisko personu, kas pilnībā pieder vienai fiziskai personai un šī fiziskā persona ir sniegusi personīgu galvojumu par juridiskās personas kredītsaistībām;

46.7. attiecībā uz riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kam tiek piemērota saistību neizpildes definīcija atsevišķu līgumu līmenī, – situācija, kad būtiska daļa no visām parādnieka kredītsaistībām ir atzīta par tādām kredītsaistībām, kurās netiek pildītas saistības;

46.8. riska darījums tiek atzīts par ienākumus nenesošu saskaņā ar Komisijas 2020. gada 17. decembra īstenošanas regulas (ES) 2021/451, ar ko nosaka īstenošanas tehniskos standartus Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (ES) Nr. 575/2013 piemērošanai attiecībā uz iestāžu sniegtajiem uzraudzības pārskatiem un atceļ īstenošanas regulu (ES) Nr. 680/2014, V pielikuma prasībām.

47. Nosakot nespējas samaksāt parādu papildu pazīmes, iestāde var ņemt vērā šādu ārējo informāciju – ziņas no ārējām datubāzēm, tostarp Kredītu reģistra un kredītinformācijas birojiem, makroekonomiskos rādītājus, plašsaziņas līdzekļos publicēto informāciju, finanšu analītiķu ziņojumus, kā arī citu publiski pieejamu informāciju.

48. Iestāde kā nespējas samaksāt parādu papildu pazīmi var izmantot šādu ārējo informāciju:

48.1. ārējā datubāzē ir reģistrēti būtiski parādnieka saistību pret citiem kreditoriem izpildes kavējumi;

48.2. sektorā, kurā darbojas parādnieks, ir krīze un parādniekam nav spēcīgas pozīcijas minētajā sektorā;

48.3. aktīva tirgus zudums finanšu aktīvam parādnieka finansiālu grūtību dēļ;

48.4. iestādes rīcībā ir informācija, ka trešā persona, tostarp cita iestāde, ir iesniegusi parādnieka maksātnespējas pieteikumu vai pieteikumu līdzvērtīgas tiesiskās aizsardzības mehānisma piemērošanai.

49. Iestāde, nosakot papildu pazīmes, kas var liecināt par nespēju samaksāt parādu, ņem vērā attiecības savstarpēji saistītu klientu grupās. Iestāde iekšējos normatīvajos dokumentos skaidri nosaka, kad viena savstarpēji saistītu klientu grupā esoša parādnieka saistību neizpilde nelabvēlīgi ietekmē citu grupā esošo parādnieku spējas samaksāt parādu novērtējumu. Situācijās, kad ir iestājusies savstarpēji saistītu klientu grupā esoša parādnieka saistību neizpilde un ietekmes novērtējumam nevar piemērot iekšējos

normatīvajos dokumentos noteiktās standartizētās situācijas, iestāde izvērtē nespējas samaksāt parādu pazīmes individuāli katram saistīto klientu grupā esošajam parādniekam. Iestāde, kas ir saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju, iekšējo politiku izstrādā, ņemot vērā Regulas Nr. 575/2013 172. panta 1. punkta "d" apakšpunkta prasības.

50. Ja iestāde ir iegādājusies vai emitējusi finanšu aktīvu ar būtisku diskontu, tā izvērtē, vai šis diskonts atspoguļo parādnieka kredītspējas pasliktināšanos un vai tam ir piemērojamas nespējas samaksāt parādu pazīmes. Nespēju samaksāt parādu izvērtē, ņemot vērā kopējo parādnieka parāda summu neatkarīgi no cenas, ko iestāde ir samaksājusi par aktīvu. Izvērtējumā var izmantot gan pirms aktīva iegādes veiktas pārbaudes rezultātus, gan analīzi, kas veikta grāmatvedības mērķiem, lai noteiktu, vai aktīva kredītvērtība nav samazinājusies.

51. Identificēta ar kredītu saistīta krāpšana ir uzskatāma par nespējas samaksāt parādu papildu pazīmi.

2.5. Saistību neizpildes definīcijas piemērošana, izmantojot ārējos datus

52. Iestāde, kas ir saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju un riska parametru aplēsēm izmanto ārējos datus, piemērojot Regulas Nr. 575/2013 178. panta 4. punktu, ievēro Pamatnostādņu EBA/GL/2016/07 66.–70. punktā noteikto.

2.6. Saistību neizpildes definīcijas piemērošana riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem

2.6.1. Saistību neizpildes definīcijas piemērošanas līmenis

53. Iestāde, kas izmanto SA pieeju, var saistību neizpildes definīciju saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punkta otro daļu atsevišķu līgumu līmenī piemērot tiem riska darījumiem, kuri atbilst Regulas Nr. 575/2013 123. pantā noteiktajiem kritērijiem, pat ja kāds no šiem riska darījumiem riska kategorijas piešķiršanas nolūkā ir iekļauts citā riska darījumu kategorijā, piemēram, klasificēts kā riska darījums, kas nodrošināts ar nekustamā īpašuma hipotēku.

54. Iestāde, kas ir saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju, var saistību neizpildes definīciju saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punkta otro daļu atsevišķu līgumu līmenī piemērot tiem riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kuri atbilst Regulas Nr. 575/2013 147. panta 5. punkta prasībām, nodrošinot, ka riska parametri pareizi atspoguļo katram riska darījumam piemērojamo saistību neizpildes definīciju.

55. Iestāde, nosakot saistību neizpildes definīcijas piemērošanas līmeni, ņem vērā iekšējo risku pārvaldības praksi. Iestāde var atsevišķiem riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem piemērot saistību neizpildes definīciju parādnieka līmenī, kaut gan citiem šādiem riska darījumiem definīciju piemēro atsevišķu līgumu līmenī, ja iestāde šādu rīcību var pamatot ar iekšējo risku pārvaldības praksi, piemēram, atšķirīgu uzņēmējdarbības modeli meitas sabiedrībā.

56. Iestāde, ņemot vērā šo noteikumu 55. punktā noteikto un izvēloties piemērot saistību neizpildes definīciju gan parādnieka, gan līguma līmenī, nodrošina, ka:

56.1. gadījumu, kad vienam un tam pašam parādniekam tiktu piemērotas atšķirīgas saistību neizpildes definīcijas dažādos piemērošanas līmeņos, skaits ir ierobežots;

56.2. dažādi saistību neizpildes definīcijas piemērošanas līmeņi ir skaidri noteikti un tiek konsekventi piemēroti.

2.6.2. Saistību neizpildes definīcijas piemērošana riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem atsevišķu līgumu līmenī

57. Iestāde, izvēloties saistību neizpildes definīciju piemērot atsevišķiem līgumiem, nodrošina, ka:

57.1. ja riska darījums, kuram piemērojama saistību neizpildes definīcija parādnieka līmenī, atbilst vismaz vienam no Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punktā minētajiem nosacījumiem, visus riska darījumus ar konkrēto parādnieku atzīst par tādiem, kuros netiek pildītas saistības, tai skaitā riska darījumus, kuriem saistību neizpildes definīcija tiek piemērota atsevišķu līgumu līmenī;

57.2. ja riska darījumam, kuram piemērojama saistību neizpildes definīcija atsevišķu līgumu līmenī, tiek konstatēta saistību neizpilde, jo tas atbilst vismaz vienam no Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punktā minētajiem nosacījumiem, pārējie riska darījumi ar konkrēto parādnieku netiek automātiski atzīti par tādiem, kuros netiek pildītas saistības;

57.3. konstatējot saistību neizpildi šo noteikumu 57.2. apakšpunktā minētajā gadījumā un pamatojoties uz Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "e" un "f" apakšpunktā minētajām pazīmēm, visi riska darījumi ar konkrēto parādnieku tiek uzskatīti par tādiem, kuros netiek pildītas saistības;

57.4. iestāde izvērtē, vai pārējiem šo noteikumu 57.2. apakšpunktā minētā parādnieka riska darījumiem būtu piemērojama:

57.4.1. kāda no Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "a"–"d" apakšpunktā minētajām pazīmēm, kas liecina par nespēju samaksāt parādu, īpašu uzmanību pievēršot pazīmēm, kas attiecināmas tieši uz parādnieka situāciju kopumā, nevis konkrēto riska darījumu;

57.4.2. kāda no nespējas samaksāt parādu papildu pazīmēm, kas saskaņā ar iestādes iekšējā procedūrā noteikto ir uzskatāmas par tādām, kas atspoguļo parādnieka situāciju kopumā, un, konstatējot šādu pazīmi, visi riska darījumi ar konkrēto parādnieku neatkarīgi no saistību neizpildes definīcijas piemērošanas līmeņa tiek uzskatīti par tādiem, kuros netiek pildītas saistības;

57.5. ja būtiska daļa no riska darījumiem ar konkrēto parādnieku ir atzīti par riska darījumiem, kuros netiek pildītas saistības, iestāde izvērtē, vai parādnieks spēs apmaksāt pilnā apmērā citas savas saistības, neveicot tādus pasākumus kā nodrošinājuma realizācija, un vai šie riska darījumi arī nebūtu jāatzīst par tādiem, kuros netiek pildītas saistības.

2.6.3. Saistību neizpildes definīcijas piemērošana riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem parādnieka līmenī

58. Iestāde nodrošina, ka, izvēloties piemērot saistību neizpildes definīciju parādnieka līmenī riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, gadījumos, kad vismaz vienam riska darījumam ar parādnieku ir piemērojama vismaz viena no Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punktā minētajām pazīmēm, visi riska darījumi ar šo parādnieku tiek uzskatīti par tādiem, kam iestājusies saistību neizpilde.

59. Par kopējām kredītsaistībām uzskata riska darījumu ar diviem vai vairākiem parādniekiem, kuri ir vienlīdz lielā mērā atbildīgi par kredītsaistību apmaksu, un šādi parādnieki veido parādnieku kopu. Par kopējām kredītsaistībām neuzskata individuāla parādnieka kredītsaistības, kas nodrošinātas ar citas personas sniegtu galvojumu vai cita veida kredītaizsardzību.

60. Iestāde, piemērojot saistību neizpildes definīciju riska darījumam ar privātpersonu vai mazo un vidējo uzņēmumu parādnieka līmenī, nodrošina, ka:

60.1. ja attiecībā uz divu vai vairāku parādnieku kopējām kredītsaistībām ir izpildīts vismaz viens no nosacījumiem, kas minēti Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punkta "a" vai "b" apakšpunktā, visas citas šīs parādnieku kopas kopējās kredītsaistības un visas šo parādnieku individuālās kredītsaistības tiek atzītas par tādām, kurās netiek pildītas saistības, izņemot gadījumu, kad iestāde var pamatot, ka saistību neizpilde individuālo parādnieku kredītsaistībām nav piemērojama, jo ir spēkā vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

60.1.1. kopējo kredītsaistību izpildes kavējums izveidojies, jo notiek strīds starp parādniekiem, kas veido parādnieku kopu, un šis strīds ir iesniegts izskatīšanai tiesā vai šķīrējtiesā, kas pieņem pusēm saistošu lēmumu, un bažu par atsevišķo parādnieku finansiālo stāvokli nav;

60.1.2. kopējās kredītsaistības veido nebūtisku daļu no atsevišķā parādnieka kredītsaistībām;

60.2. ja kopējās kredītsaistības tiek atzītas par tādām, kurās netiek pildītas saistības, iestāde izvērtē, vai minēto saistību atzīšana par tādām, kurās netiek pildītas saistības, nav uzskatāma par nespējas samaksāt parādu pazīmi attiecībā uz citām parādnieku, kas pieder minēto kredītsaistību parādnieku kopai, kopējām kredītsaistībām ar citām fiziskām vai juridiskām personām, kuras nav iesaistītas kopējās kredītsaistībās, kas atzītas par tādām, kurās netiek pildītas saistības;

60.3. ja individuāla parādnieka kredītsaistības atbilst vismaz vienai no Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punktā minētajām pazīmēm, iestāde izvērtē, vai šo saistību neizpilde nav uzskatāma par nespējas samaksāt parādu pazīmi attiecībā uz kopējām kredītsaistībām, kuru parādnieku kopai pieder minētais parādnieks;

60.4. ja visu individuālo parādnieku, kas veido vienu parādnieku kopu, kredītsaistības ir atzītas par tādām, kurās netiek pildītas saistības, arī to kopējās kredītsaistības tiek atzītas par tādām, kurās netiek pildītas saistības;

60.5. pamatojoties uz attiecīgajā valstī spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, tiek identificēti parādnieki, kas ir pilnībā atbildīgi par attiecīgajām kredītsaistībām solidāri ar citiem parādniekiem un līdz ar to ir atbildīgi par visu šo kredītsaistību summu. Ja pastāv solidārā atbildība par kredītsaistībām, viena parādnieka saistību neizpilde tiek uzskatīta par iespējamu pazīmi otra parādnieka nespējai samaksāt parādu, un iestāde izvērtē, vai šo parādnieku individuālās un kopējās kredītsaistības ir jāatzīst par tādām, kurās netiek pildītas saistības;

60.6. šo noteikumu 60.5. apakšpunktā minētajā situācijā, kad vienam no solidārajiem parādniekiem ir kopējas kredītsaistības ar citu parādnieku, iestāde izvērtē, vai pastāv nespējas samaksāt parādu pazīmes arī attiecībā uz kopējām kredītsaistībām;

60.7. attiecībā uz individuālajiem komersantiem jebkuru privāto vai komerciālo saistību neizpilde tiek uzskatīta par saistību neizpildi arī visās citās šādas fiziskās personas privātās un komerciālās saistībās;

60.8. ja saistību neizpilde tiek piemērota riska darījumam ar juridisku personu, tiek veikts izvērtējums, vai nespējas samaksāt parādu pazīmes nepastāv arī attiecībā uz juridiskās personas īpašnieku, partneru, valdes locekļu, padomes locekļu vai kapitāldaļu turētāju, kā arī darbinieku, kuru maksāspēja ir atkarīga no konkrētās juridiskās personas, individuālajām kredītsaistībām. Ja par juridiskās personas saistībām ir pilnībā atbildīga fiziskā persona, situācijā, kad saistību neizpilde tiek piemērota juridiskās personas kredītsaistībām, tiek uzskatīts, ka arī fiziskās personas kredītsaistībām ir konstatēta saistību neizpilde;

60.9. parādnieku kopa, kurai ir kopējas kredītsaistības pret iestādi, tiek uzskatīta par parādnieku, kas ir atšķirīgs no katra individuāla parādnieka, un būtiskuma robežvērtība saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 178. panta 2. punkta "d" apakšpunktu tiek piemērota visām konkrētās parādnieku kopas kopējām kredītsaistībām. Piemērojot robežvērtību, netiek ņemtas vērā individuālu parādnieku, kas veido parādnieku kopu, kredītsaistības, kā arī parādnieku ar citiem parādniekiem kopējās kredītsaistības;

60.10. ja saskaņā ar šo noteikumu 60.9. apakšpunktu noteiktas parādnieku kopas kopējās kredītsaistības pārsniedz būtiskuma robežvērtību un tiek atzīta saistību neizpilde, tiek uzskatīts, ka arī visas individuālās parādnieku kopā ietilpstošo parādnieku kredītsaistības ir tādas, kurās netiek pildītas saistības, izņemot gadījumu, kad iestāde var pamatot, ka piemērojami šo noteikumu 60.1.1. vai 60.1.2. apakšpunktā minētie nosacījumi;

60.11. izvērtējot individuālā parādnieka kredītsaistību izpildes kavējuma būtiskumu, netiek ņemtas vērā šā parādnieka ar citiem parādniekiem kopējās kredītsaistības, kā arī būtiskuma robežvērtības pārsniegšanas gadījumā tikai individuālās kredītsaistības tiek uzskatītas par tādām, kam iestājusies saistību neizpilde.

2.7. Saistību izpildes statusa atjaunošanas kritēriji

61. Iestāde, lai secinātu, ka uz riska darījumu vairs nav attiecināms neviens no saistību neizpildes kritērijiem, kas noteikti Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punktā, un riska darījums vairs nav klasificējams kā tāds, kam ir iestājusies saistību neizpilde, piemērojot Regulas Nr. 575/2013 178. panta 5. punktu, veic visas turpmāk minētās darbības:

61.1. pārliecinās, ka vismaz pēdējos trīs mēnešus (turpmāk – novērošanas periods) uz riska darījumu vairs nav attiecināma neviena pazīme, kas liecina par nespēju samaksāt parādu pilnā apmērā bez nodrošinājuma realizācijas;

61.2. izvērtē parādnieka darbību un izmaiņas finanšu stāvokli novērošanas periodā;

61.3. pēc novērošanas perioda izvērtē parādnieka maksāspēju. Ja iestāde konstatē, ka parādniekam piemīt nespējas samaksāt parādu pilnā apmērā bez nodrošinājuma realizācijas pazīmes, riska darījumu joprojām klasificē kā tādu, kurā netiek pildītas saistības, līdz brīdim, kad iestāde ir pārliecinājusies, ka kredītkvalitātes uzlabojums ir pamatots un noturīgs;

61.4. pārliecinās, vai ir izpildīti šo noteikumu 61.1.–61.3. apakšpunktā minētie nosacījumi arī attiecībā uz jauniem riska darījumiem ar attiecīgo parādnieku, kas ir uzsākti pēc saistību neizpildes atzīšanas, īpaši gadījumos, kad iepriekšējie riska darījumi ar šo parādnieku, kuros netika pildītas saistības, ir izbeigti, kredītsaistības pārdodot vai norakstot.

62. Ja riska darījumam ir piemērota pārskatīšana saskaņā ar šo noteikumu 33.–41. punktu un veikto pārskatīšanas pasākumu rezultātā tiek samazinātas parādnieka finanšu saistības, iestāde, atkāpjoties no šo noteikumu 61. punkta prasībām, var uzskatīt, ka riska darījums vairs nav klasificējams kā tāds, kam ir iestājusies saistību neizpilde, piemērojot Regulas Nr. 575/2013 178. panta 5. punktu, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:

62.1. ir pagājis vismaz viens gads (novērošanas periods) kopš hronoloģiski pēdējā no šādiem notikumiem:

62.1.1. datuma, kad tika veikts pārskatīšanas pasākums;

62.1.2. datuma, kad riska darījums tika atzīts par tādu, kam iestājusies saistību neizpilde;

62.1.3. datuma, kad beidzās labvēlības periods, kas bija paredzēts, veicot pārskatīšanu;

62.2. šo noteikumu 62.1. apakšpunktā minētajā laika periodā parādnieks ir veicis būtisku maksājumu saskaņā ar šo noteikumu 63. punktu;

62.3. maksājumi tiek veikti regulāri, ievērojot pēc pārskatīšanas piemēroto maksājumu grafiku, un nav kavētu kredītsaistību;

62.4. uz riska darījumu nav attiecināma neviena no Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punktā minētajām pazīmēm, kas liecina par nespēju samaksāt parādu, kā arī uz to nav attiecināmas iestādes noteiktās nespējas samaksāt parādu papildu pazīmes;

62.5. iestāde izvērtē un secina, ka nav citu iemeslu, kuru dēļ parādnieks bez nodrošinājuma realizācijas nespēs apmaksāt savas kredītsaistības pilnā apmērā, ievērojot pēc pārskatīšanas piemēroto grafiku. Padziļinātu izvērtējumu, ņemot vērā riskus, kas ietekmētu paredzamās nākotnes naudas plūsmas, veic gadījumos, kad pēc pārskatīšanas piemērotais grafiks paredz veikt lielu vienreizēju maksājumu vai būtiski lielākus maksājumus grafika beigās;

62.6. šo noteikumu 62.2.–62.5. apakšpunktā minētie nosacījumi attiecas arī uz jauniem riska darījumiem ar parādnieku, ja iepriekšējie riska darījumi ar šo parādnieku, kuros netika pildītas saistības, ir izbeigti, kredītsaistības pārdodot vai norakstot.

63. Parādnieks ir veicis būtisku maksājumu šo noteikumu 62.2. apakšpunkta izpratnē, ja saskaņā ar pārskatīšanas vienošanos paredzēto regulāro maksājumu ietvaros parādnieks ir atmaksājis summu, kas ir vienāda ar vai lielāka par iepriekš kavēto kredītsaistību summu, pirms veikta pārskatīšana, vai pārskatīšanas pasākumu ietvaros norakstīto summu, ja kredītsaistības iepriekš nebija kavētas.

64. Uz riska darījumu nav attiecināms šo noteikumu 62.2. apakšpunktā minētais būtiska maksājuma veikšanas nosacījums, ja parādnieks ir mainījis uzņēmumu apvienošanās, pārņemšanas vai cita līdzvērtīga darījuma rezultātā. Parādnieka firmas nosaukuma, vārda, uzvārda vai personas koda maiņa neietekmē nosacījumu par būtiska maksājuma veikšanu.

65. Iestāde, nosakot šo noteikumu 61.1. un 62.1. apakšpunktā minētos novērošanas periodus, ņem vērā atbilstoši šo noteikumu 83. punkta prasībām veikto politikas efektivitātes monitoringu. Iestāde var šo noteikumu 61.1. apakšpunktā minēto novērošanas periodu noteikt vienotu visiem riska darījumiem vai noteikt atšķirīgus novērošanas periodus dažādiem riska darījumu veidiem. Iestāde var noteikt garāku novērošanas periodu riska darījumiem, kas iepriekšējo 24 mēnešu laikā ir klasificēti kā tādi, kam iestājusies saistību neizpilde.

3. Papildu prasības konsolidācijas grupas atbildīgajām iestādēm

66. Šo noteikumu 67.–74. punkta prasības ir saistošas iestādei, kas ir atbildīga par regulējošo prasību ievērošanu prudenciālās konsolidācijas grupas (turpmāk – grupa) līmenī saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 11. punkta prasībām.

67. Iestāde nodrošina, ka saistību neizpildes definīcija grupā tiek atbilstoši ieviesta un izmantota, tostarp parādnieka saistību neizpildi konsekvēti identificē visā grupā attiecībā uz visiem riska darījumiem ar attiecīgo parādnieku visās grupā esošajās juridiskajās personās un visās valstīs, kurās iestāde darbojas, arī tajās, kurās iestāde darbojas bez atsevišķas juridiskas personas statusa.

68. Iestāde šo noteikumu 67. punktā minētās prasības var neieviešāt pilnā apjomā, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

68.1. iestāde spēj pierādīt, ka nekonsekventa parādnieka saistību neizpildes identificēšana visā grupā būtiski neietekmē vienotas saistību neizpildes definīcijas piemērošanu grupas līmenī, jo grupas sabiedrībām nav kopīgu klientu vai to skaits ir ļoti ierobežots un riska darījumi ar šādiem klientiem nav būtiski;

68.2. vienotas saistību neizpildes definīcijas piemērošana būtu apgrūtināta, jo būtu nepieciešams izveidot centralizētu visu klientu datubāzi vai ieviešāt citus mehānismus vai procedūras, lai pārbaudītu katra klienta statusu katrā grupas sabiedrībā.

69. Iestāde, tās mātes sabiedrība vai jebkura tās meitas sabiedrība noteiktiem riska darījumu veidiem atbilstoši Regulas Nr. 575/2013 142. panta 1. punkta 2. apakšpunktam piemēro vienu un to pašu saistību neizpildes definīciju. Iestāde var piemērot atšķirīgas definīcijas, ja ir izpildīti šo noteikumu 70. un 72. punktā minētie nosacījumi.

70. Iestāde drīkst piemērot dažādas saistību neizpildes definīcijas noteiktiem riska darījumu veidiem, tostarp atsevišķām juridiskām personām vai ģeogrāfiskiem reģioniem, kuros klātbūtne tiek nodrošināta bez atsevišķas juridiskas personas statusa, ja iestāde to var pamatot ar būtiski atšķirīgu iekšējo riska pārvaldības praksi vai normatīvo aktu prasībām attiecīgajās valstīs. Par pamatojumu var kalpot šādi iemesli:

70.1. kompetentās iestādes saskaņā ar Regulas Nr. 575/2012 178. panta 2. punkta "d" apakšpunkta prasībām attiecīgajās jurisdikcijās ir noteikušas atšķirīgas būtiskuma robežvērtības;

70.2. noteiktiem attiecīgajā valstī veiktiem riska darījumu veidiem, kuriem riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķināšanai tiek izmantota IRB pieeja, saskaņā ar Regulas Nr. 575/2013 178. panta 1. punkta "b" apakšpunkta prasībām tiek izmantotas 180 kavējuma dienas, nevis 90 kavējuma dienas;

70.3. iestāde ir noteikusi nespējas samaksāt parādu papildu pazīmes, kas piemērojamas konkrētajām juridiskajām personām, ģeogrāfiskajiem reģioniem vai riska darījumu veidiem.

71. Izmantojot šo noteikumu 70. punktā minēto iespēju piemērot dažādas saistību neizpildes definīcijas, iestāde izveido atbilstošas iekšējās procedūras dažādu saistību neizpildes definīciju piemērošanai un nodrošina, ka:

71.1. katras definīcijas piemērošanas joma ir skaidri noteikta;

71.2. riska darījuma veidam, juridiskajai personai vai ģeogrāfiskajam reģionam noteiktā saistību neizpildes definīcija tiek konsekventi piemērota visiem riska darījumiem, kas ietilpst attiecīgās saistību neizpildes definīcijas piemērošanas jomā.

72. Iestāde, kas ir saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju un izmanto reitingu sistēmas, kuru piemērošanas joma aptver riska darījumus, kam tiek piemērotas atšķirīgas saistību neizpildes definīcijas, to atbilstoši atspoguļo riska parametru aplēsēs.

73. Iestāde informē Latvijas Banku, ja klienta datu apmaiņu starp mātes sabiedrību un tās meitas sabiedrībām vai jebkuru mātes sabiedrības meitas sabiedrību ierobežo normatīvie akti par patērētāju aizsardzību, iestādes noslēpuma saglabāšanu vai citas jomas reglamentējoši normatīvie akti un šis ierobežojums izraisa neatbilstību parādnieka saistību neizpildes identificēšanā grupas līmenī. Iestāde, kas saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju, aplēs šādas neatbilstības būtiskumu un tās iespējamo ietekmi uz riska parametru aplēsēm.

74. Iestāde, kas ir Latvijas Republikas mātes sabiedrība, bet nav Eiropas Savienības mātes sabiedrība, nodrošina informācijas apriti ar tās Eiropas Savienības mātes sabiedrību un jebkuru tās meitas sabiedrību, lai konsolidācijas grupā nodrošinātu regulējošajām prasībām atbilstošu kredītriska kapitāla prasības aprēķinu.

4. Posteņu, kas saistīti ar īpaši augstu risku, noteikšana

75. Iestāde, kas izmanto SA pieeju, nosaka, vai riska darījums ir klasificējams kā postenis, kas saistīts ar īpaši augstu risku saskaņā ar Eiropas Banku iestādes 2019. gada 17. janvāra pamatnostādnes EBA/GL/2019/01 "Pamatnostādnes par tādu riska darījumu veidu noteikšanu, kas saistīti ar augstu risku" noteiktajām prasībām.

5. Iekšējie normatīvie dokumenti

76. Iestāde izstrādā ar riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķinu un ar kredītriska kapitāla prasības aprēķinu saistītos iekšējos normatīvos dokumentus un nosaka ziņošanas kārtību iestādes vadībai par atkāpēm no apstiprinātajiem iekšējiem normatīvajiem dokumentiem. Iestāde izstrādā iekšējos normatīvos dokumentus atbilstoši iestādes lielumam, darbības raksturam un sarežģītībai, kā arī kredītriskam pakļauto riska darījumu apmēram un struktūrai un paredz to piemērošanai nepieciešamos resursus.

77. Iestādes iekšējie normatīvie dokumenti nodrošina riska darījumu riska svērtās vērtības aprēķina un kredītriska kapitāla prasības aprēķina procesa efektīvu un normatīvo aktu prasībām atbilstošu īstenošanu.

78. Iestāde izstrādā iekšējos normatīvos dokumentus, kas nosaka saistību neizpildes definīcijas piemērošanu, atbilstoši šo noteikumu 79.–84. punkta prasībām.

5.1. Prasības iestādes iekšējiem normatīvajiem dokumentiem

79. Iestāde iekšējos normatīvajos dokumentos nosaka:

79.1. saistību neizpildes definīcijas piemērošanas līmeņus, tai skaitā to, kā definīciju piemēro situācijās, kad riska darījumi ar vienu parādnieku ir klasificēti atšķirīgos kredītsaistību portfeļos un saistību neizpildes definīcija tiem tiek piemērota dažādos līmeņos;

79.2. saistību neizpildes identificēšanai izmantojamo būtiskuma robežvērtību, kā arī nespējas samaksāt parādu papildu pazīmes, ko iestāde ir noteikusi saskaņā ar šo noteikumu 44. punktu, un to piemērošanas jomu;

79.3. saistību neizpildes statusa atcelšanas kritērijus;

79.4. saistību neizpildes definīcijas piemērošanas jomu, ja iestāde, tās mātes sabiedrība vai meitas sabiedrība izmanto vairāk nekā vienu saistību neizpildes definīciju.

80. Iestāde izstrādā procedūru, kurā nosaka procesu, kas ļauj efektīvi veikt savlaicīgu saistību neizpildes identificēšanu. Procedūra ietver:

80.1. saistību neizpildes notikumu noteikšanas kārtību, tostarp kavējuma kritērija piemērošanu un nespējas samaksāt parādu pazīmes identificēšanu;

80.2. kavējuma dienu uzskaites kārtību atbilstoši šo noteikumu prasībām, tostarp nosaka, kā ir identificējama tehniskā saistību neizpilde;

80.3. saistību neizpildes definīcijas piemērošanas kārtību parādnieka līmenī riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, ja iestāde nav izvēlējusies iespēju piemērot riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem saistību neizpildes definīciju atsevišķu līgumu līmenī, tostarp:

80.3.1. pieeju saistību neizpildes definīcijas piemērošanai attiecībā uz kopējām kredītsaistībām un saistību neizpildes izplatīšanos starp riska darījumiem;

80.3.2. parādnieka, kas ir pilnībā atbildīgs par konkrētām kredītsaistībām solidāri ar citu parādnieku un līdz ar to ir pilnībā atbildīgs par visu šo saistību summu, identifikāciju, pamatojoties uz attiecīgajā jurisdikcijā spēkā esošajām tiesību normām, bet neņemot vērā atsevišķa parādnieka parādsaistības, ko nodrošina citas personas sniegta garantija vai cita veida kredītaizsardzība. Par šādiem parādniekiem tiek uzskatīti arī laulātie, kuriem saskaņā ar attiecīgajā jurisdikcijā spēkā esošajām tiesību normām nav piemērojama laulāto mantas šķirtība;

80.3.3. būtiskuma robežvērtības piemērošanas kārtību, tai skaitā būtiskuma robežvērtības piemērošanas kārtību parādnieku līmenī riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un kārtību, kā būtiskuma robežvērtība tiek piemērota kopējām kredītsaistībām;

80.3.4. saistību neizpildes definīcijas piemērošanas kārtību riska darījumiem ar juridiskajām personām atbilstoši attiecīgajā jurisdikcijā spēkā esošajām tiesību normām, pamatojoties uz iestādes veikto analīzi par šajā jurisdikcijā esošajiem juridisko personu veidiem un to, cik lielā mērā to īpašnieki, partneri, kapitāldaļu turētāji vai vadība ir atbildīga par juridiskās personas saistībām;

80.4. saistību neizpildes definīcijas piemērošanas kārtību atsevišķu līgumu līmenī riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, ja iestāde ir izvēlējusies šādu iespēju, nosakot, kādas saistību neizpildes pazīmes identificēšanas gadījumā jāveic papildu izvērtējums par citiem riska darījumiem ar attiecīgo parādnieku, kā arī kāda daļa riska darījumu ir uzskatāma par būtisku;

80.5. Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punktā noteikto pazīmju un iestādes identificēto nespējas samaksāt parādu papildu pazīmju piemērošanas kārtību, kurā:

80.5.1. ir skaidri noteikts, kuras nespējas samaksāt parādu pazīmes atspoguļo parādnieka vispārējo situāciju;

80.5.2. katras nespējas samaksāt parādu pazīmes identificēšanai ir norādīti informācijas avoti un monitoringa regularitāte. Iestāde izmanto gan iekšējos, gan ārējos informācijas avotus, tostarp Kredītu reģistru un citas atbilstošas datubāzes;

80.6. saistību izpildes statusa atjaunošanas kritēriju piemērošanas kārtību.

81. Lai īstenotu efektīvu un savlaicīgu saistību neizpildes identificēšanu, iestāde ievieš informācijas aprites procesu un iekšējās kontroles mehānismus, kas:

81.1. ļauj tai iegūt informāciju savlaicīgai saistību neizpildes gadījumu identificēšanai un iespējami īsākā laikā nodot šo informāciju personālam lēmumu pieņemšanai un saistību neizpildes atzīšanai. Ja iestāde izmanto automatizētus procesus, piemēram, kavējuma dienu skaitīšanai, tā nodrošina, ka saistību neizpilde tiek identificēta katru dienu. Ja iestāde izmanto manuālus procesus, piemēram, ārējo datu avotu vai datubāzu pārbaudes, klientu ar agrīnām kredīta kvalitātes pasliktināšanās pazīmēm kontrolsarakstu analīzi, specifisku kredītriska korekciju identificēšanu vai pārskatīto riska darījumu saraksta analīzi, iestāde nodrošina regulāru informācijas atjaunināšanu, lai tiktu nodrošināta saistību neizpildes savlaicīga identificēšana;

81.2. nodrošina regulāru kopējo kredītsaistību kavējuma būtiskuma izvērtēšanu;

81.3. nodrošina, ka informācija tiek atjaunināta katru reizi, kad to izmanto lēmumu pieņemšanā, risku pārvaldībā, iekšējo vai ārējo pārskatu sagatavošanā, kā arī kapitāla prasību aprēķināšanā. Iestāde, kas neveic kavējuma dienu aprēķinu katru dienu, nodrošina, ka par dienu, kad iestājusies saistību neizpilde, tiek atzīta diena, kad tika izpildīts būtiska kredītsaistību kavējuma kritērijs;

81.4. nodrošina, ka konkrēta parādnieka saistību neizpildes gadījumā visi riska darījumi ar parādnieku vai visi attiecīgie riska darījumi ar parādnieku, ja iestāde piemēro riska darījumiem ar privātpersonām vai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem saistību neizpildes definīciju atsevišķu līgumu līmenī, informācijas tehnoloģiju sistēmās nekavējoties tiek atzīmēti kā tādi, kuros netiek pildītas saistības;

81.5. nodrošina, ka iestādes sagatavotajos iekšējos un ārējos ziņojumos dati atspoguļo patieso situāciju un riska darījumi ir atbilstoši klasificēti. Ja saistību neizpilde netiek reģistrēta savlaicīgi, iestāde nodrošina, ka kavējuma rezultātā nerodas kļūdas vai neatbilstības riska pārvaldībā, pašu kapitāla prasību aprēķinā vai datu izmantošanā riska kvantitatīvajām aplēsēm un ziņošanai;

81.6. ļauj iestādei regulāri pārlicināties, ka visi ienākumus nenesošie pārskatītie riska darījumi ir klasificēti kā tādi, kam iestājusies saistību neizpilde;

81.7. nodrošina, ka tiek veikta regulāra ienākumus nesošu pārskatītu riska darījumu analīze, lai pārlicinātos, vai tiem nav piemērojamas Regulas Nr. 575/2013 178. panta 3. punkta "d" apakšpunktā un šo noteikumu 33.–41. punktā minētās nespējas samaksāt parādu pazīmes;

81.8. nodrošina, ka, konstatējot nespējas samaksāt parādu pazīmi, kas atspoguļo parādnieka vispārējo situāciju, nevis tikai riska darījuma situāciju, visus riska darījumus ar konkrēto parādnieku uzskata par tādiem, kam iestājusies saistību neizpilde, neatkarīgi no saistību neizpildes definīcijas piemērošanas līmeņa.

82. Lai iestāde atbilstoši Regulas Nr. 575/2013 178. panta 5. punkta prasībām secinātu, ka uz riska darījumu vairs nav attiecināma neviena no saistību neizpildes pazīmēm, iestādes iekšējos normatīvajos dokumentos ir skaidri noteikta politika un kritēriji saistību izpildes statusa atjaunošanai, tostarp:

82.1. kritēriji, kad parādnieka finanšu stāvokļa uzlabojums ir pietiekams, lai tas varētu apmaksāt kredītsaistības pilnā apmērā un noteiktajā termiņā;

82.2. termiņš, kad apmaksā faktiski varētu tikt veikta, ja parādnieka finanšu stāvoklis ir uzlabojies saskaņā ar šo noteikumu 82.1. apakšpunktā noteikto.

83. Iestāde regulāri veic saistību neizpildes statusa atcelšanas politikas efektivitātes monitoringu, parādnieku vai riska darījumu statusa izmaiņu analīzi, kā arī politikas ietekmes uz kredītsaistību, kam tika konstatēta saistību neizpilde, atgūšanas rādītājiem un uz atkārtotiem saistību neizpildes gadījumiem (*multiple defaults*) izvērtēšanu. Politiku uzskata par efektīvu, ja ir maz gadījumu, kad parādniekam tiek konstatēta atkārtota saistību neizpilde īsi pēc saistību izpildes statusa piešķiršanas. Ja iestāde konstatē lielu šādu gadījumu skaitu vai pieaugošu tendenci, tā politiku pārskata.

5.2. Dokumentēšanas prasības

84. Iestāde dokumentē saistību neizpildes definīcijas piemērošanu, ietverot visas saistību neizpildes identificēšanas pazīmes un saistību neizpildes statusa atcelšanas kritērijus, kā arī skaidri nosaka saistību neizpildes definīcijas piemērošanas jomu. Iestāde:

84.1. detalizēti dokumentē, kā tiek piemērotas visas saistību neizpildes pazīmes, tostarp visu saistību neizpildes pazīmju piemērošanu, kas ietver procesu, informācijas avotus un atbildību par konkrētu saistību neizpildes pazīmju identificēšanu;

84.2. detalizēti dokumentē, kā tiek piemēroti kritēriji parādnieka, kuram konstatēta saistību neizpilde, pārklasificēšanai saistību izpildes statusā, tostarp procesu, izmantojamās informācijas avotus un attiecīgajam personālam noteiktos pienākumus;

84.3. uztur un regulāri atjaunina visu saistību neizpildes definīciju reģistru, kurā iekļautas visas spēkā esošās un iepriekš piemērotās saistību neizpildes definīcijas. Minētajā reģistrā iekļauj ziņas par saistību neizpildes definīciju, vismaz sākot ar šo noteikumu spēkā stāšanās datumu, un tas satur šādu informāciju:

84.3.1. saistību neizpildes definīcijas piemērošanas joma, ja iestāde, tās mātes sabiedrība vai meitas sabiedrība izmanto vairāk nekā vienu saistību neizpildes definīciju;

84.3.2. struktūrvienība, kas apstiprinājusi saistību neizpildes definīciju vai definīcijas, un katras saistību neizpildes definīcijas apstiprināšanas datums;

84.3.3. katras saistību neizpildes definīcijas piemērošanas uzsākšanas datums;

84.3.4. īss apraksts par visām izmaiņām, kas veiktas attiecībā uz iepriekšējo saistību neizpildes definīcijas versiju;

84.3.5. ja iestāde ir saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju – piešķirtā iekšējā modeļa izmaiņu kategorija, datums, kad dokuments iesniegts Latvijas Bankai, un, ja piemērojams, datums, kad Latvijas Banka ir devusi atļauju veikt izmaiņas;

84.4. izstrādājot dokumentāciju atbilstoši šo noteikumu 84.1. un 84.2. apakšpunkta prasībām, iekļauj tajā visu automātisko mehānismu un manuālo procesu aprakstus. Ja kvalitatīvās saistību neizpildes pazīmes vai saistību izpildes statusa atjaunošanas kritēriji tiek piemēroti manuāli, aprakstam ir jābūt pietiekami detalizētam, lai atvieglotu tā vispārēju uztveramību un nodrošinātu, ka visi atbildīgie darbinieki to konsekventi izmanto;

84.5. ja tā ir saņēmusi atļauju izmantot IRB pieeju, izveido mehānismu un procedūras, lai nodrošinātu, ka saistību neizpildes definīcija ir ieviesta un tiek izmantota atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kā arī tiek ievērotas Pamatnostādņu EBA/GL/2016/07 114. punkta prasības.

6. Noslēguma jautājums

85. Atzīt par spēku zaudējušiem Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 1. septembra normatīvos noteikumus Nr. 144 "Kredītriska kapitāla prasības aprēķināšanas normatīvie noteikumi" (Latvijas Vēstnesis, 2020, Nr. 177; 2022, Nr. 122).

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības tiesību aktiem

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Eiropas Banku iestādes 2017. gada 28. septembra pamatnostādņēm EBA/GL/2016/07 "Pamatnostādnes par Regulas (ES) No. 575/2013 178. pantā ietvertās saistību neizpildes definīcijas piemērošanu";
- 2) Eiropas Banku iestādes 2019. gada 17. janvāra pamatnostādņēm EBA/GL/2019/01 "Pamatnostādnes par tādu riska darījumu veidu noteikšanu, kas saistīti ar augstu risku".

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Latvijas Bankas prezidents

M. Kazāks